

6. Yevtushevs'ka O.A. (2015). Information security as an element of increasing the efficiency of integrated control of water transport enterprises. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. Vol. 5–6 (82–83). P. 157–162.

7. Zubok M.I. (2015). *Informatsijna bezpeka v pidpriemnyts'kij diial'nosti* [Information security in entrepreneurial activity], HNOZIS, Kyiv, Ukraine.

8. Law of Ukraine “On Protection of Information in Information and Telecommunication Systems” dated July 5, 1994 № 80/94-BP, (1994). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Vol. 31. P. 286.

УДК 351:339.96:631.115.8

DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2018-2-89-98>

С. М. Приліпко, кандидат економічних наук,
доцент, докторант кафедри публічного управління
та публічної служби Національної академії
державного управління
при Президентіві України

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ ПРОЕКТАМИ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ У СФЕРІ РОЗВИТКУ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

У статті обґрунтовано роль проектів міжнародної технічної допомоги для соціально-економічного розвитку держави, визначено нормативно-правову базу, напрями й обсяги надання грантової допомоги для України. Здійснено характеристику грантових проектів для розвитку обслуговуючої кооперації сільських територій, що надійшли від ЄС, урядів США та Канади, Програми розвитку ООН. Проаналізовано механізми реалізації та очікувані результати їх впровадження. Визначено роль державних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у залученні сільських територіальних громад до участі у грантових проектах міжнародної технічної допомоги через активізацію діяльності обслуговуючих кооперативів.

Ключові слова: публічне управління, міжнародна технічна допомога, міжнародний грантовий проект, обслуговуюча кооперація, сільськогосподарський обслуговуючий кооператив.

S. M. Prylipko. Public administration of international technical assistance projects in the sphere of servicing cooperation development of rural territories

Grant assistance is one of the directions in activity of international technical assistance projects in Ukraine for development of servicing cooperation in rural areas. It is the important source of investment for small agricultural producers. In addition the actual problems of local self-government bodies and residents of the village regarding the joint use of water and gas pipelines, landfills, housing and communal services, construction, maintenance, logistics, information and consulting, tourist and recreational services can be resolved through cooperative relationship.

It was researched the grant projects for the development of servicing cooperation in rural areas which were provided by the EU, US and Canadian Governments, United Nations Development Program. It is determined that they were implemented at the national, regional and local levels and had long-term period of activity. The main condition for participation in grant projects is co-financing from the local budget and cooperative participants.

© **С. М. Приліпко, 2018**

The most significant obstacles of participation of rural communities in grant programs were lack of their knowledge about the possibilities of attracting additional financial resources, absence of project management specialists and developed target programs at the local level, from which international projects could be co-financed. In addition, poor activity of local governments holds back the socio-economic development of territorial communities. It is proved that public administration of international technical assistance projects at the state, regional and local levels should be carried out for the purpose of regulatory, organizational, financial and informational support for the activation of grant activities in rural areas.

Public administration of international technical assistance projects for the development of service cooperatives of rural areas must be provided in close relationships between ministries, regional development agencies and other civil society institutions, state and local executive authorities, local self-government bodies, advisory services and cooperatives.

Key words: public administration, international technical assistance, international grant project, servicing cooperation, agricultural servicing cooperative.

Постановка проблеми. Одним із напрямів діяльності міжнародних проектів технічної допомоги в Україні є надання грантової допомоги у сфері розвитку обслуговуючої кооперації у сільській місцевості. Досвід реалізації таких проектів вказує на позитивні результати в об'єднанні зусиль державних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування сільських територіальних громад разом із їх мешканцями у досягненні поставленої мети на засадах державно-приватного партнерства. Грантова підтримка виступає важливим джерелом інвестицій для створення й оновлення кооперативної матеріально-технічної бази малих сільськогосподарських товаровиробників. На засадах кооперації вирішуються актуальні проблеми органів місцевого самоврядування й жителів села щодо спільного використання інженерних мереж, надання якісних житлово-комунальних, будівельних, ремонтно-експлуатаційних, логістичних, інформаційно-консультаційних, туристично-рекреаційних та інших послуг. В умовах проведення реформи децентралізації здійснення запланованих заходів соціально-економічних програм розвитку за рахунок впровадження міжнародних проектів сприяє самоорганізації сільського населення, створенню нових робочих місць, розбудові виробничої і соціальної інфраструктури тощо. Недостатня активність посадових осіб органів місцевого самоврядування та їх поінформованість про перспективи залучення додаткових фінансових ресурсів через участь у міжнародних проектах технічної допомоги стримує соціально-економічний розвиток окремих територіальних громад. Тому постає необхідність у визначенні важливості грантової підтримки як потужного фінансового інструменту комплексного розвитку сільських територій, аналізі результатів діяльності учасників міжнародних проектів із розвитку кооперації, розгляді механізмів їх реалізації з урахуванням публічно-управлінського аспекту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання комплексного розвитку сільських територій, зокрема через механізми функціонування обслуговуючих кооперативів у сільській місцевості, знайшли відображення у наукових працях провідних вчених: В.В. Зіновчука [1], М.Й. Малика [2], Р.Я. Корінця [2], М.К. Орлатого [3], П.Т. Саблука [4], А.П. Савкова [3] та ін. Однак у наукових публікаціях і практичних посібниках не повною мірою розкриті питання залучення іноземних інвестицій у розвиток обслуговуючої кооперації через міжнародні програми грантової підтримки, не приділено належну увагу публічному управлінню й механізмам їх реалізації.

Мета статті полягає в аналізі механізмів реалізації міжнародних проектів технічної допомоги, спрямованих на розвиток обслуговуючої кооперації сільських територій, порівнянні умов надання грантів, узагальненні очікуваних результатів, визначенні ролі державних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування в активізації діяльності сільських територіальних громад щодо участі у грантових проектах.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» від 15 лютого 2002 р. № 153 міжнародна технічна допомога – це фінансові та інші ресурси

і послуги, що згідно з міжнародними договорами надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України. Вона може залучатися у вигляді майна, робіт і послуг, фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті, а також інших ресурсів, не заборонених законодавством [5]. З'ясовано, що завдяки міжнародному співробітництву Україна може залучати значні обсяги інвестиційних ресурсів для проведення реформ у різних галузях народного господарства. За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України співробітництво з проектами міжнародної технічної допомоги на основі підписаних міжнародних договорів здійснюється з 15 країнами, Європейським Союзом та понад 20 міжнародними організаціями. Найбільший обсяг міжнародної технічної допомоги для України надають такі країни-донори, як США та ЄС. Значні інвестиційні ресурси надходять із Канади, ФРН, Нідерландів, Швеції, Швейцарії, Японії, Туреччини, Данії, а також зі світових організацій – ООН, Світового банку, ЄБРР, ОЕСР. Загальний обсяг виділених донорами коштів за всі роки співробітництва становить понад 9 млрд доларів США. З 1996 р. Мінекономрозвитком зареєстровано 3 414 проектів міжнародної технічної допомоги. Країни-донори та світові організації на постійній основі підтримують проведення реформ в Україні за 9 основними напрямками, серед яких регіональний розвиток, сільське господарство, підприємництво, громадянське суспільство, місцеве самоврядування, залучення інвестицій у інфраструктурні проекти [6]. Основою залучення міжнародної технічної допомоги за цими напрямками стала схвалена Кабінетом Міністрів України у 2013 р. Стратегія залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013–2016 рр. [7]. У ній, зокрема, зазначається, що аграрний сектор повинен стати рушійною силою національної економіки. Тому основна увага має бути спрямована на впровадження інфраструктурних проектів на аграрному ринку, забезпечення доступу сільгоспвиробників до організованих каналів збуту продукції, розвиток системи кредитної кооперації та страхування ризиків, удосконалення механізмів державно-приватного партнерства, підготовку кадрів для аграрного сектору економіки, стимулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів і забезпечення комплексного розвитку сільських територій. Можливість фінансування розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів і їх об'єднань за рахунок грантових програм і проектів міжнародної технічної допомоги передбачена також у Єдиній комплексній стратегії та плані дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015–2020 рр. [8].

Для забезпечення публічного управління та координації проектів міжнародної технічної допомоги у Мінекономрозвитку створено Єдиний центр координації міжнародної допомоги. За фінансової підтримки Делегації Європейського Союзу в Україні Департаментом координації міжнародних програм міністерства здійснено розробку офіційного урядового порталу координації міжнародної допомоги України «Open Aid Ukraine» www.openaid.gov.ua. Основна його мета полягає в ефективному управлінні й координації проектів, забезпеченні доступу користувачів до інформаційних даних, проведенні моніторингу надання допомоги, здійсненні оцінки та проведенні контролю за виконанням заходів. Відкритий доступ до електронної бази даних представників міжнародних організацій, центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій дозволить публічно здійснювати моніторинг проектів, надавати пропозиції, обмінюватися досвідом, залучати додаткові інвестиції та співпрацювати між собою. Наразі в Мінекономрозвитку в державний реєстр включено 126 діючих проектів, загальний бюджет яких складає 5,6 млрд дол. США [9]. Міністерство аграрної політики та продовольства України виступає бенефіціаром одночасно 11 проектів. В аграрному секторі економіки реалізуються міжнародні грантові проекти, фінансування яких надходить з Європейської комісії, урядів Королівства Нідерландів, Швейцарії, Королівства Данії, ФРН, Агенства США з міжнародного розвитку, Канадського агентства

Механізми державного управління

з міжнародного розвитку, ФАО. Для узгодження напрямів залучення грантів на здійснення реформ щодо комплексного розвитку сільських територій, координації реалізації заходів і моніторингу Мінагрополітики разом із Мінекономрозвитку створено міжміністерську донорсько-урядову групу, а на рівні міністерств – тематичні секторальні підгрупи [10].

Останніми роками в Україні спостерігається активна співпраця проектів міжнародної технічної допомоги різних країн-донорів і міжнародних організацій у напрямі надання матеріально-технічної допомоги малим сільськогосподарським товаровиробникам з метою їх об'єднання у кооперативи, а також підтримки вже діючих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів і кооперативних об'єднань. У Законі України «Про кооперацію» вказано, що формування майна кооперативу може відбуватися за рахунок грошових і майнових пожертвувань, благодійних внесків, грантів, безоплатної технічної допомоги юридичних і фізичних осіб, у т. ч. іноземних [11, ст. 19]. Тому є всі законні підстави для формування матеріально-технічної бази кооперативних організацій за допомогою грантової підтримки та технічної допомоги від країн-донорів і міжнародних організацій.

Найбільші обсяги грантової міжнародної технічної допомоги на розвиток сільської кооперації надходять із Європейського Союзу, США, Канади, Програми розвитку ООН. За територією охоплення проекти реалізуються на національному, регіональному та місцевому рівнях, а період їх виконання має довготерміновий характер. Наприклад, у рамках виконання проекту ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні», розрахованого на 2013–2017 рр., передбачено 6,2 млн євро на розвиток сільськогосподарської кооперації на регіональному рівні. Протягом 2014–2017 рр. у П'ятихатському районі Дніпропетровської області впроваджено проект «Розвиток молочного тваринництва і низька продуктивність сільськогосподарських ринків» загальною вартістю 199,0 тис. євро, з яких 170,0 тис. євро – грантових коштів, 20,0 тис. євро – з бюджету районної ради на умовах співфінансування. Проектом передбачено об'єднання виробників молока з 34 населених пунктів шляхом створення районного обслуговуючого кооперативу «П'ятихатське євромолоко» та залучення до його членства 853 господарства. Основна його мета полягає у збільшенні рівня зайнятості сільського населення, створенні організованого ринку молока, підвищенні закупівельних цін на молочну продукцію і розвитку молочного скотарства. Для районного кооперативу було придбано 4 молоковози для заготівлі молока за 2 маршрутами, 2 танки для охолодження молока, 3 аналізатори молока, комплект обладнання для молочної лабораторії, офісну техніку і меблі. Крім того, відремонтовано приміщення для розміщення лабораторії та цеху з охолодження молока, облаштовано територію, побудовано гаражі, налагоджено систему водопостачання та водовідведення, електромережі й опалення для офісу кооперативу [12].

У Томашпільському районі Вінницької області з 2014 по 2017 рр. для малих виробників молока успішно був реалізований грантовий проект ЄС «Розвиток можливостей кооперативу для захисту правових і економічних інтересів приватних селянських господарств, а також розширення молочного асортименту продукції соціальної сфери». Його фінансування відбувалося у співвідношенні: 89,4% – грант, 10,6% – місцевий бюджет разом із ГО «Регіональний центр транскордонного співробітництва «Євро регіон Дністер». За рахунок інвестиційних ресурсів проекту у районі створено обслуговуючий кооператив, до якого залучено 320 членів із 8 сільських територіальних громад, розроблено програму розвитку сільськогосподарської кооперації у районі до 2020 р. Для забезпечення особистих господарств якісними кормами у 4 населених пунктах облаштовані громадські пасовища на площі 100 га [13].

Заслужовує на увагу досвід впровадження у Черкаській області проекту ЄС «Створення регіонального навчально-практичного центру розвитку багатофункціональних кооперативів» загальною вартістю 617 тис. євро, з яких 491 тис. євро (80,0%) – кошти ЄС, 126 тис. євро (20,0%) –

Механізми державного управління

співфінансування від Черкаської обласної ради у межах видатків Програми підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у Черкаській області на період до 2020 р. Координацію проекту забезпечувало Управління агропромислового розвитку Черкаської ОДА. Внаслідок реалізації заходів проекту були створені комунальне підприємство «Регіональний навчально-практичний центр розвитку багатофункціональних кооперативів» у м. Черкаси та 52 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у районах області, з яких: 7 – із сушіння фруктів, 3 – із вирощування плодово-ягідних культур, 41 – із кролівництва та 1 – із виробництва молока. На безоплатній основі кооперативам було передано 20 побутових сушарок для сушіння фруктів та овочів, 290 міні-ферм для вирощування кролів, племінне поголів'я тварин і 6 тис. кущів сортової смородини та малини. До кооперативної діяльності залучено понад 200 членів. Завдяки грантовій підтримці за останні два роки кількість кооперативів в області зросла до 105 одиниць, для яких Регіональний навчально-практичний центр багатофункціональних кооперативів надає інформаційно-консультативну підтримку з питань технологій виробництва продукції, управління, маркетингу, бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності [14, с. 5].

З 1992 р. Урядом США через Агентство з міжнародного розвитку надано Україні безповоротну фінансову допомогу у розмірі 4,2 млрд дол. на впровадження проектів міжнародної технічної допомоги за різними напрямками, у т. ч. для розвитку обслуговуючої кооперації (табл. 1) [9].

Таблиця 1

Грантові проекти міжнародної технічної допомоги Уряду США, спрямовані на розвиток обслуговуючої кооперації сільських територій

Державний реєстраційний номер / назва проекту / територія поширення / виконавець	Сума гранту, млн дол. США	Період реалізації, роки	Опис завдань і цілей проекту
2543-10 / Проект Агроінвест в Україні / 13 областей України та м. Київ / Chemonics International Inc.	18,8	25 січня 2011 – 24 січня 2016 рр.	Ефективне впровадження аграрних реформ, сприяння розвитку і підвищення продуктивності сільського господарства, створення ефективної ринкової інфраструктури для малих і середніх виробників.
3297 / Партнерство заради інновацій: «Розвиток сімейних ферм, об'єднаних у сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи» / 9 областей України / Fintrac Inc., МБФ «Добробут громад»	3,2	01 липня 2015 – 31 липня 2017 рр.	Зміцнення ланцюжка доданої вартості виробництва молочних продуктів шляхом створення сімейних ферм і забезпечення дрібних фермерських господарств можливістю користування охолоджувачами. Проведення тренінгів із питань виробництва молока для представників існуючих кооперативів.
3524 / Програма підтримки аграрного і сільського розвитку в Україні / національний рівень / Chemonics International Inc.	20,6	07 вересня 2016 – 31 липня 2020 рр.	Збільшення обсягу інвестицій, підвищення продуктивності, рівня зайнятості та доходів у сільськогосподарському секторі. Поліпшення добробуту сільських громад.

Компанією Кімонікс Інтернешнл у 2011–2015 рр. впроваджувався проект «Агроінвест», яким передбачено фінансування заходів у розмірі 18,8 млн дол. США, зокрема інвестуван-

Механізми державного управління

ня діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, пов'язаних зі створенням нових потужностей і розширенням сфери послуг із післяврожайної обробки та переробки сільськогосподарської продукції. Переможцями конкурсу стали 9 організацій виробників: 3 – молочарські, 3 – зі зберігання овочів і ягід, по одному із виготовлення збалансованих комбікормів, переробки лікарських, олійних культур і біомаси. Ефективними вважаються проекти із загальним бюджетом не менше 400 тис. грн. Основна їх мета полягала у залученні значної кількості виробників до кооперативної діяльності, укрупненні кооперативів і створення кооперативних об'єднань, які б спільно брали участь у співфінансуванні і спільно використовували придбане за кошти донорів обладнання.

Міжнародним благодійним фондом «Добробут громад» у партнерстві з компанією «Данон-Україна», об'єднанням сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів «Господар», Дніпропетровською обласною громадською організацією «Сільськогосподарська консультативна служба» з 2015 по 2017 рр. було впроваджено проект «Партнерство заради інновацій: «Розвиток сімейних ферм, об'єднаних в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи» вартістю 3,2 млн дол. США. Для реалізації запланованих заходів до співфінансування залучалися інвестиції від Уряду Канади та компанії «Данон Екосистем Фонд». Це дозволило у 9 областях України створити 170 ферм сімейного типу, залучити до кооперації понад 1 000 особистих селянських господарств, провести навчання тренінги та семінари. Зокрема, у Херсонській, Миколаївській, Дніпропетровській, Полтавській, Запорізькій, Черкаській та Одеській областях на суму 1,6 млн. дол США проведено реконструкцію 70 сімейних ферм на 10–40 голів, придбано 45 резервуарів-охолоджувачів молока, закуплено 45 нетелей, проведено тренінги з молочного фермерства для 750 учасників проекту, придбано силосний комбайн для кооперативного об'єднання. Організація сімейного фермерства на кооперативній основі сприяла збільшенню доходів 738 особистих селянських господарств до 40,0%.

За фінансової підтримки Уряду США до 2020 р. в Україні впроваджується проект «Підтримка аграрного і сільського розвитку» загальною вартістю 20,6 млн дол. США. Його метою є розширення ринків збуту, збільшення доданої вартості продукції малих, середніх підприємств і сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у плодоовочевому та м'ясомолочному секторах. Передбачено щорічне надання до 25 грантів на суму 30,0 млн грн для модернізації інфраструктурних проектів із післяврожайної обробки шляхом первинної переробки, зберігання, пакування, сушіння, консервування сільськогосподарської продукції, а також створення нових робочих місць.

Досить поширеними є проекти фінансової технічної допомоги від Уряду Канади, які спрямовані на розвиток мережі сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів і їх об'єднань в Україні. З 2008 р. канадською мережею кооперативів і спільних фондів SOCODEVІ спільно з органами місцевого самоврядування, міжнародними фондами, вітчизняними компаніями та іншими приватними інвесторами в Кіровоградській, Дніпропетровській і Львівській областях впроваджується ряд інноваційних проектів. Завдяки реалізації проекту «Підвищення конкурентоздатності молочного сектору України» з 2008 по 2013 рр. створено 20 кооперативів та 2 кооперативні об'єднання. Наступною фазою започаткованого проекту у галузі молочного скотарства став міжнародний проект «Розвиток молочного бізнесу в Україні» до 2021 р. Його метою є об'єднання 5 тис. середніх і малих виробників молока у 24 кооперативи та 2 регіональні кооперативні об'єднання. У співфінансуванні беруть участь Уряд і Міністерство закордонних справ Канади, Данон Екосистем Фонд (Франція), компанія «Данон» в Україні, МБФ «Добробут громад», Дніпропетровська та Львівська ОДА [15].

У зерновій галузі Міністерством міжнародних справ Канади з 2013 по 2018 рр. фінансується проект розвитку зернохосвищ і сільськогосподарських кооперативів в Україні.

Він спрямований на об'єднання українських фермерів у 2 регіональні зернові обслуговуючі кооперативи та надання допомоги у будівництві кооперативних зерносклади у Кіровоградській і Дніпропетровській областях. До кожного великого кооперативу повинні ввійти не менше 75 виробників, які вирощуватимуть не менше 60 тис. т зернових на рік на площі понад 15 тис. га. Проектом також передбачено надання гранту на будівництво кооперативних елеваторів потужністю 30 тис. т [16].

З метою підтримки малих і середніх виробників плодоовочевої продукції у 4 південних областях України з 2014 р. реалізується семирічний Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва вартістю 19,3 млн кан. дол. за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади та Менонітської асоціації економічного розвитку. Передбачено залучення інвестиційних ресурсів міжнародної технічної допомоги у розбудову кооперативних інфраструктурних об'єктів для покращення обробки плодоовочевої продукції, її очищення, охолодження, сортування, пакування і маркування [17].

Одним із напрямів діяльності Програми розвитку ООН в Україні є реалізація проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (реєстр. № 2578 у Мінекономрозвитку) загальнодержавного значення. Він спрямований на забезпечення сталого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні шляхом підтримки та співфінансування громадських ініціатив. У його основі лежить підхід «розвиток, орієнтований на громаду», що передбачає спільну роботу місцевих громад, місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у визначенні пріоритетних напрямів розвитку своїх територій, спільного планування та реалізації заходів. Бюджет формується з грантової допомоги Європейської Комісії та співфінансується і впроваджується ПРООН. Завдяки реалізації проекту протягом трьох фаз у сільських територіальних громадах відновлено соціальну і комунальну інфраструктуру у сферах охорони здоров'я, екології, водопостачання, управління житловим сектором, енергоефективності і місцевого економічного розвитку. Протягом 2013–2014 рр. у сільських територіальних громадах створено 16 багатофункціональних кооперативів: 3 – з охолодження і збуту молочних продуктів, 11 – із заготівлі та зберігання овочів і фунтів, 1 – із заготівлі м'яса, 1 – з надання сервісних послуг. У цілому, 1,5 тис. осіб з 1 018 домогосподарств беруть участь у діяльності обслуговуючих кооперативів. Загальна сума грантової підтримки для розвитку 16 кооперативів становить 6,0 млн грн. Для фінансування проектною заявкою проектом надавалося до 70% коштів від загального бюджету, до 30% – внеску самих кооперативів і не більше 15% інвестицій – із місцевих бюджетів. Для забезпечення господарської діяльності та придбання необхідного обладнання проектом підтримано 20 мікропроектів. Максимальний розмір грантової допомоги становив 25, 10 і 5 тис. дол. США за 1, 2 і 3 фазами проекту відповідно [18].

Отже, можемо зазначити, що вагомими перешкодами участі сільських громад у грантових програмах є низька їх інформованість про можливості залучення додаткових фінансових ресурсів, недостатність фахівців із проектного менеджменту та відсутність цільових програм на місцевому рівні, з яких можна здійснити співфінансування міжнародних проектів. Крім того, недостатня активність посадових осіб органів місцевого самоврядування стримує соціально-економічний розвиток територіальних громад. Тому, на наш погляд, доцільно здійснювати публічне управління міжнародними проектами технічної допомоги на державному, регіональному і місцевому рівнях (нормативно-правову, організаційну, фінансову та інформаційну підтримку) з метою активізації грантової діяльності у сільській місцевості шляхом:

– організації спільних координаційних нарад із провідними фахівцями Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерства аграрної політики та продовольства та Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, агенціями регіонального розвитку та іншими інститутами громадянського суспільства,

Механізми державного управління

представниками проектів міжнародної технічної допомоги щодо визначення проблем і перспективних напрямів для надання грантів;

- розроблення та прийняття цільових програм державними і місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, за якими здійснюватиметься взаємоузгодження механізмів реалізації грантових проектів і джерел їх співфінансування;

- ширшого залучення до співучасті у грантовій діяльності профільних інститутів громадянського суспільства (Всеукраїнської асоціації сільських і селищних рад; Асоціації об'єднаних територіальних громад; Асоціації сільських, селищних та об'єднаних громад України; Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України, Асоціації фермерів і приватних землевласників України, Союзу учасників сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів) для реалізації масштабних проектів і мультиплікації напрацьованого досвіду;

- проведення заходів зі створення регіональних кооперативних об'єднань на засадах державно-приватного партнерства, зокрема для сільського господарства необхідно передбачити будівництво кооперативних сховищ для сільськогосподарської продукції (овочів, фруктів, зернових), забійних цехів, м'ясо- і молокопереробних мініцехів, складських приміщень для зберігання добрив, засобів захисту рослин, насіння, техніки; для комплексного розвитку сільських територій слід акцентувати увагу на створенні кооперативних інженерних мереж (водо- і газопроводів, водостоків), цивілізованих сміттєзвалищ, об'єктів надання житлово-комунальних, будівельних, ремонтно-експлуатаційних, логістичних, інформаційно-консультаційних, туристично-рекреаційних та інших послуг;

- активізації діяльності сільськогосподарських дорадчих служб на місцевому рівні, які повинні стати з'єднувальною ланкою між ініціативною громадою, грантодавцями, державними і місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, забезпечувати дорадний супровід оформлення документів і реалізації проекту;

- здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців із проектного менеджменту та дорадництва з метою їх подальшого введення до штатної структури об'єднаної територіальної громади;

- обміну досвідом через організацію робочих візитів делегацій органів державної і місцевої влади, представників громадських організацій та обслуговуючих кооперативів у сільській громаді, в яких успішно реалізовані грантові проекти.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, можемо зазначити, що міжнародна технічна допомога відіграє важливу роль у становленні обслуговуючої кооперації та комплексному розвитку сільських територій. Її використання за рахунок грантових програм сприяє підвищенню рівня зайнятості та доходів сільського населення, підтримці малих сільськогосподарських товаровиробників, створенню об'єктів виробничої, інженерної і соціальної інфраструктури у сільській місцевості. Встановлено, що найбільшими донорами в аграрній сфері є ЄС, США, Канада та Програма розвитку ООН, проекти яких реалізуються на національному, регіональному і місцевому рівнях та мають довготерміновий характер. Головною умовою участі у грантових проектах є співфінансування з місцевого бюджету та за рахунок учасників кооперативів. Вважаємо, що публічне управління міжнародними проектами технічної допомоги у сфері розвитку обслуговуючої кооперації сільських територій має активізувати грантову діяльність у громадах шляхом налагодження тісної співпраці міністерств, агенцій регіонального розвитку та інших інститутів громадянського суспільства, державних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, дорадчих служб та обслуговуючих кооперативів. Подальші дослідження слід зосередити на механізмах реалізації проектів міжнародної технічної допомоги щодо створення кооперативних об'єднань на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Зіновчук В.В. Організаційно-правові засади становлення сільськогосподарської кооперації в Україні. Вісник ЖНАЕУ. 2012. № 1. Т. 2. С. 3–12.
2. Малік М.Й., Корінець Р.Я. Оцінка перспектив розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Економіка АПК. 2012. № 7. С. 3–8.
3. Савков А.П., Орлатий М.К., Кучер М.І. Публічне управління сільськими територіями України: навч. посіб. / за ред. А.П. Савкова. Київ, 2016. 336 с.
4. Саблук П.Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави. Економіка АПК. 2005. № 11. С. 51–56.
5. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 153. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-п>.
6. Довідка про міжнародну технічну допомогу Україні. URL: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e485115d-5f7c-480d-ab90-563def7e4053&title=DovidkaProMizhnarodnuTekhnichnuDopomoguUkraini>.
7. Про схвалення Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013–2016 рр.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2013 р. № 697-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/697-2013-р>.
8. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015–2020 рр. URL: <http://minagro.gov.ua/node/16025>.
9. Open Aid Ukraine: офіційний портал координації міжнародної допомоги України. URL: <http://openaid.gov.ua/uk>.
10. Залучення міжнародної технічної допомоги в агропромисловий сектор: Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/node/14096>.
11. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 р. № 1087-IV. Відомості Верховної Ради. 2004. № 5. Ст. 9.
12. Проект «Розвиток молочного тваринництва і низька продуктивність сільськогосподарських ринків»: підсумкова прес-конференція 24 січня 2017 р. П'ятихатки, 2017. 12 с.
13. Розвиток можливостей кооперативу для захисту правових і економічних інтересів особистих селянських господарств, а також розширення асортименту молочної продукції соціальної сфери Томашпільського району (Вінницька область). URL: <https://surdp.eu/Development-of-possibilities-of-the-cooperative-for-protection-of-legal-and-economic-interests-of-private-peasant-farms-in-Tomashpil-district>.
14. Приліпко С.М., Макушок О.В., Шевченко Н.О., Лепьошкіна Т.Я. Управління сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами: практик посіб. Черкаси: Видавець Вовчок О.Ю., 2017. 200 с.
15. USAID/Fintrac/ Партнерство заради інновацій: «Розвиток сімейних ферм, об'єднаних в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи». URL: <http://dobrobut-hromad.org/current-projects/usaidd-fintrac-partnerstvo-zaradi-innovatsiy.html>.
16. Проект розвитку зерносховищ та сільськогосподарських кооперативів в Україні (Канадський кооперативний зерновий проект). URL: <http://www.zerno.org.ua/grain-project>.
17. Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва UHBDP. URL: <https://uhbdp.org/ua/about-us/what-is-uhbdp>.
18. Місцевий розвиток, орієнтований на громаду. URL: <http://cba.org.ua/>.

References:

1. Zinovchuk V.V. Orhanizatsiino-pravovi zasady stanovlennia silskohospodarskoi kooperatsii v Ukraini. Visnyk ZhNAEU. 2012. № 1. t. 2. S. 3–12.
2. Malik M.I., Korinets R.Ya. Otsinka perspektyv rozvytku silskohospodarskykh obsluhovuiuchykh kooperatyviv. Ekonomika APK. 2012. № 7. S. 3–8.
3. Savkov A.P., Orlatyi M.K., Kucher M.I. Publichne upravlinnia silskymy terytoriiamy Ukrainy: navch. posib. / za red. A.P. Savkova. Kyiv, 2016. 336 s.
4. Sabluk P.T. Rozvytok silskykh terytorii v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi stabilnosti derzhavy. Ekonomika APK. 2005. № 11. S. 51–56.
5. Pro stvorennia yedynoi systemy zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.02.2002 № 153. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-p>.
6. Dovidka pro mizhnarodnu tekhnichnu dopomogu Ukraini. URL: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e485115d-5f7c-480d-ab90-563def7e4053&title=DovidkaProMizhnarodnuTekhnichnuDopomoguUkraini>.
7. Pro skhvalennia Stratehii zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy i spivrobitnytstva z mizhnarodnymy finansovymy orhanizatsiiamy na 2013–2016 roky: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.09.2013 r. № 697-r. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/697-2013-r>.
8. Yedyna kompleksna stratehiia ta plan dii rozvytku silskoho gospodarstva ta silskykh terytorii v Ukraini na 2015–2020 roky. URL: <http://minagro.gov.ua/node/16025>.
9. Open Aid Ukraine: ofitsiinyi portal koordynatsii mizhnarodnoi dopomohy Ukrainy. URL: <http://openaid.gov.ua/uk>.
10. Zaluchennia mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy v ahropromyslovyyi sektor: Ministerstvo aharnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy. URL: <http://minagro.gov.ua/node/14096>.
11. Pro kooperatsiiu: Zakon Ukrainy vid 10.07.2003 r. № 1087-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady. 2004. № 5. St. 9.
12. Proekt “Rozvytok molochnoho tvarynnytstva i nyzka produktyvnist silskohospodarskykh rynkiv”: pidsumkova pres-konferentsiia 24 sichnia 2017 roku. Piatykhatky, 2017. 12 s.
13. Rozvytok mozhlyvosti kooperatyvu dlia zakhystu pravovykh i ekonomichnykh interesiv osobystykh selianskykh gospodarstv, a takozh rozshyrennia asortymentu molochnoi produktsii sotsialnoi sfery Tomashpil'skoho raionu (Vinnytska oblast). URL: <https://surdp.eu/Development-of-possibilities-of-the-cooperative-for-protection-of-legal-and-economic-interests-of-private-peasant-farms-in-Tomashpil-district>.
14. Prylipko S.M., Makushok O.V., Shevchenko N.O., Leposhkina T.Ia. Upravlinnia silskohospodarskymy obsluhovuiuchymy kooperatyvamy: praktychnyi posibnyk. Cherkasy: Vydavets Vovchok O.Yu., 2017. 200 s.
15. USAID/Fintrac/ Partnerstvo zarady innovatsii: “Rozvytok simeinykh ferm, obiednanykh v silskohospodarski obsluhovuiuchi kooperatyvy”. URL: <http://dobrobut-hromad.org/current-projects/usaid-fintrac-partnerstvo-zaradi-innovatsiy.html>.
16. Proekt rozvytku zernoskhovyshch ta silskohospodarskykh kooperatyviv v Ukraini (Kanadskyi kooperatyvnyi zernovyi proekt). URL: <http://www.zerno.org.ua/grain-project>.
17. Ukrainskyi proekt biznes-rozvytku plodoovochivnytstva UHBDP. URL: <https://uhbdp.org/ua/about-us/what-is-uhbdp>.
18. Mistsevyi rozvytok, oriientovanyi na hromadu. URL: <http://cba.org.ua/>.